

RAFA GIL

Dues de les luxoses construccions que abunden a l'horta de Catral (Baix Segura). La Generalitat Valenciana gestiona l'urbanisme de la localitat.

“**A**rrencada de cavall i parada de burro”, diuen a l'horta, i un municipi agrícola com Catral (Baix Segura) en dóna bona mostra. A 30 minuts d'Alacant i de Múrcia, i a només 20 de l'aeroport de l'Altet i de les platges de Guardamar del Segura —l'indret catalanoparlant més meridional—, hi ha una de les dues localitats de l'estat espanyol que han desposseït de les competències urbanístiques. L'altra, com si no, és Marbella.

A la Costa del Sol fins i tot va ser dissolt l'ajuntament, una mesura extrema que tampoc no va descartar a Catral Esteban González Pons. Ell era el conseller de Territori i Habitatge el 2 d'octubre de 2006 —la vespra de la moció de censura a Francesc Camps, la primera a què se sotmetia un cap del Consell—, i fou ell qui, amb solemnitat, va anunciar que la Generalitat gestonaria des d'aleshores l'urbanisme de Catral. El desenvolupament “desordenat i del tot excessiu” obligava a prendre aquesta mesura de forma “inajornable”, digué González Pons, que a més desitjà en veu alta que l'actuació tinguera “caràcter exemplaritzant”.

L'endemà, a les Corts, Camps enviava missatges pel telèfon mòbil i intercanviava somriures amb els convidats del galliner, mentre González Pons eixia als passadissos per explicar als periodistes que a Catral hi havia més de 1.200 cases il·legals, “centenars de les quals dins del Fondo”, un paratge protegit. Uns habitatges que “seran enderrocats” i que “de cap manera no es legalitzaran”, proclamà el conseller. A Catral governava

De Marbella als llimbs

Fa més de vint mesos, la Generalitat Valenciana va assumir les competències urbanístiques de Catral, municipi del Baix Segura governat pels socialistes de feia quinze anys i on proliferaven les cases il·legals. El Consell va comparar-lo amb Marbella, però ara, amb el PP al capdavant del consistori, és a punt de retornar-li'n la gestió. I, en contra del que va prometre, sense fer-hi enderrocs.

el PSPV-PSOE, i per això ja podia quedar-se afònic a la trona Joan Ignasi Pla, aquell 3 d'octubre del 2006, que de res no valia. “Són campions del món en la modalitat d'urbanisme ferotge”, etzibava seriós González Pons, envoltat de càmeres i micròfons, conscient que la notícia tindria abast estatal. Canal 9 va aportar imatges aèries del terme municipal. N'hi ha que diuen que, a l'helicòpter en qüestió, també hi anava un regidor popular, a fi d'assenyalar les irregularitats.

L'arrencada fou digna d'una cursa hípica, però la frenada ha estat la del burro més noble. No sols no s'ha enderrocats cap casa, sinó que la Generalitat preveu de retornar les competències urbanístiques a l'ajuntament passat l'estiu. Des

del 16 de juny de 2007, ara fa un any, el PP governa Catral.

Durant aquest període d'interinitat, els partits de l'oposició diuen que s'han enllestit una trentena de cases il·legals més. Un fenomen estès a la comarca, on hi ha casos com el d'Oriola —segons Els Verds, més de 20.000 habitatges hi són fora de la llei—, o com Almoradí, Dolores, Callosa de Segura i el Fondó dels Frares, on se'n comptabilitzen centenars. També cap al nord hi ha situacions cridaneres —a l'Atzúvia (Marina Alta) i a Nules (Plana Baixa), per exemple, hi ha construccions dins de zones estrictament protegides... Però tots ells són feus del PP.

En qualsevol cas, el Baix Segura és especial. La sequera fa estralls, cosa que no

ha evitat la proliferació enorme de noves residències, moltes al marge dels plans urbanístics i destinades a britànics, holandesos i escandinaus. Al principal nucli demogràfic, Torrevella, on els russos s'hi han ben assentat, la població ha passat de 34.000 persones a 92.000, aquests deu darrers anys. Un periodista de la zona rebateja la comarca com "la Vega Baja siciliana", alhora que explica que, sense la intervenció del Consell, "el cas de Catral seria al calaix d'un jutjat, com passa ací amb els delictes urbanístics".

Corrupció. "Aquesta societat és corrompuda: a les eleccions, sempre guanyen els més especuladors", diu sense embuts Honorio Fernández, president de l'Associació Europea de Consumidors i Usuaris (AECU), entitat especialitzada en urbanisme que al setembre del 2004 va dur el desenvolupament incontrolat de Catral als tribunals. Van querellar-se contra l'alcalde, els quatre membres de la junta de govern, el secretari i l'arquitecte municipal. Havien descobert que es falsificaven signatures per fer passar com a constructor el comprador, i van demanar al Seprona –cos estatal especialitzat en medi– que denunciara les infraccions que esguaitaven el municipi. El cas, però, va acabar sobresegut amb rapidesa a la sala número 5 d'Oriola: "Els jutges de la zona, per ignorància, per interessos o pel que siga, no paren atenció als delictes urbanístics", lamenta Fernández, que a més va rebre una querrela criminal per injúries i calúrnies de l'alcalde de la localitat d'aleshores, José Manuel Rodríguez Leal.

Dret, assenyalant el mapa de Catral que presideix el seu actual despatx de l'oposició i en què els habitatges il·legals apareixen pintats en roig, Rodríguez Leal és explícit: "Els anglesos venien i compraven cases; quina culpa en tinc?" Tot i la pista gràfica que té al davant i haver estat l'alcalde entre 1991 i 2007, assegura desconèixer el nombre d'habitatges que no s'ajusten a la legislació. "Diuen que són 1.300; jo no els he comptats mai".

Com a batlle, Rodríguez Leal va fer cinc propostes per redactar un nou pla general, perquè l'anterior, del 1985, estava esgotat de feia anys i només abastava el nucli urbà. Al desembre del 2000, al setembre del 2002, al març del 2003 i a l'abril del 2005, l'Ajuntament va enviar a la Generalitat diverses revisions del

PGOU, però cap no va ser acceptada. L'últim intent, un estudi de minimització ambiental que legalitzava la pràctica totalitat de les cases, fou presentat l'abril del 2007, quan la competència en matèria urbanística ja depenia del Consell. També va ser rebutjat.

"Hi havia una intenció política de jugar amb Catral", entén Leal. "En destapar-se l'afer de les cases, al 2004, la Generalitat en prengué nota, i va esquivar qualsevol regularització, malgrat que la jutgessa havia arxivat el cas", observa. L'actuació de González Pons i les peticions del fiscal d'Alacant el van reobrir, i han dut l'alcalde, el seu equip de govern i vuit constructors a la banqueta dels acusats. Malgrat tot, "segons que afirma el meu advocat", el colp d'efecte "havien previst donar-lo a Elx, però allà tenen una dotzena d'advocats i els resultava més complex. José María Bano, catedràtic de dret administratiu de la Universitat de València, ens ha dit que l'actuació del Consell ha estat excessiva i demostra que els polítics sovint actuen de manera legalment insostenible".

L'ex-alcalde Rodríguez Leal no es penedeix en absolut del creixement que ha

viscut el poble, i ho justifica amb raons de caire econòmic: "Quan et paguen 3 milions de pessetes o 4 per una tafulla (1.118 metres quadrats), què has de fer? 10.000 metres són vora 50 milions! L'horta ha mort, els murcians ens han pres l'aigua i la sequera és brutal, concreem seguint les pautes de l'era musulmana, no té cap futur... D'ací ve que hi arrelara tant el boom de la construcció." Respecte a la il·legalitat del desenvolupament, Leal no es considera "l'únic que ha de vetllar per la llei; per això, n'hi ha més. L'alcalde ha de fer que la gent progresse i visca bé. En entrar-hi la Generalitat, vaig rebre 400 signatures de veïns defensant la construcció de cases a l'horta. El poble viu d'això. Ací, a l'inici dels 80, no hi havia res. Ni un parc, ni un pla general, era un poble de mala mort. Ací la gent és de dretes, es veu a les generals, però al poble voten gestió". En ser imputat, Rodríguez Leal va abandonar el PSPV-PSOE, i als comicis del 2007 va concórrer amb una llista independent que va aconseguir 5 regidors, per només 1 dels socialistes. "Si sumaves els vots, guanyàvem de 200 el PP, però per separat ha passat el que ha passat..."

I ha passat que ara, al capdavant del consistori, hi ha Aurelio Albero, número 1 del PP a les eleccions, tot i no militar-hi. El successor de Leal remarca que "els últims sis anys, Catral ha passat de tenir 4.800 habitants a tenir-ne vora 10.000, entre els quals més d'un miler de britànics, molts noruecs i alemanys, gent de l'est d'Europa i marroquins... Entre tots, són el 30% de la població". Paral·lelament, Albero apunta que "els serveis bàsics estan desbordats, i no tenim ni un metre quadrat per a fer-ne més. L'escola,

Dalt, habitatges al perímetre de protecció del Fondo, al terme de Dolores, governat pel PP de fa anys i que tormeneja amb Catral. A l'esquerra, les aules prefabricades contrasten amb el residencial Villa de Catral. A la dreta, cases il·legals a la venda. A sota, un dels murs que tanca una urbanització, amb pedres històriques; un vial de l'horta i una de les petites obres precintades.

empreses Aquagest i Iberdrola. Sense l'aval d'un tècnic –una llei aprovada a l'estat pel PP permet que qualsevol tècnic no sols els arquitectes, valide l'antiguitat d'un habitatge, i al cap de cinc anys queden consolidat–, el notari no podia escripturar, i sense la complicitat dels subministradors de l'aigua i de la llum, no s'hi podria viure. Aquests, expedien contractes provisionals per sis mesos, però encara són vigents. AECU també vol que l'ajuntament avise amb cartells les possibles víctimes de la il·legalitat de les 500 cases que encara són a la venda.

Per aixecar una casa a l'horta, calia una parcel·la de 10.000 metres –l'anterior alcalde deia que això era massa, que n'hi havia prou amb 2.000–, diu Albero–, i el ben cert és que aquestes són les excepcions. Siga com siga, i sense ocupar tanta terra, s'hi han multiplicat els xalets

de luxe. Ara, cap dels 1.300 habitatges il·legals no corre perill. N'hi haurà prou, segons el concert previ del PGOU que impulsa el consistori i que implicaria recuperar les competències en la matèria, de requalificar 4 milions de metres –allà on hi ha una casa, seria terreny urbanitzable– i d'abonar de sancions diverses. A Oriola, els pressupostos ja inclouen uns 2 milions d'euros anuals en sancions perquè els *irregulars* no deixen de ser-ho.

No se sap què succeirà amb els edificis il·legals del Fondo, amb llicència d'obres per fer-hi un "tancat" o un "refugi". González Pons parlà de "centenars", però en boca de Rodríguez Leal són "10 o 11", segons Honorio Fernández, 32, i per a Albero, "entre 20 i 30". Aquest últim diu que "serà la UE, la que decideixca".

També és una incògnita el futur dels constructors imputats. Se'n destaquen

dos: José Ángel Aráez i el cunyat de l'ex-alcalde, Ginés Ruiz, un home del calcer reconvertit a constructor amb empreses a nom del fill i de la dona, que és germana de Leal. "Vaig dir-li que no entrara en aquest negoci, i després vaig dir-li que anara a espai, però ell, com tots, volia guanyar diners", diu l'ex-batlle, que recorda que "a la llista del PP, n'hi havia molts amb cases il·legals, i l'alcalde del PP dels 80 té milers de metres de naus il·legals al poble". Honorio Fernández regressa a les frases fetes: "Una vegada construït, a veure qui ho tomba..."

L'octubre del 2006, González Pons mostrà una ortofoto de Catral per atemorir més pobles, i digué que era "l'avançament de l'àlbum". Però l'àlbum, com el cas Catral, és als llimbs.

Víctor Maceda